

Datum **2008-07-16**
Författare **Fredrik Westin**
Nataschja Nordström

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Information till branschen i anledning av nya föreskrifter (FFFS 2008:11) om investeringsfonder

Sammanfattning

Promemorian innehåller information som bolagen bör känna till med anledning av att nya föreskrifter (FFFS 2008:11) om investeringsfonder (den nya föreskriften) träder i kraft den 23 juli 2008. Promemorian beskriver översiktligt de större ändringarna i regelverket och vilka krav på åtgärder som det nya regelverket ställer på bolagen. Av särskild betydelse är att de organisatoriska kraven på bolagen anpassas till vad som gäller på värdepappersområdet.

Genom den nya föreskriften införs också direktivet om tillåtna tillgångar¹. Tydliga krav ställs på vilka tillgångar som en investeringsfonds medel får placeras i.

Med anledning av den nya föreskriften tillåter Finansinspektionen, under särskilda förutsättningar, att vissa investeringsfonder som i dag använder derivat-instrument endast för att effektivisera förvaltningen får möjlighet att också göra det för att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden. Promemorian innehåller också en redogörelse för hur den nya föreskriften påverkar befintliga och nya fonder.

Finansinspektionen kräver att alla bolag som driver fondverksamhet, senast den 23 juli 2008, ska ha kommit igång med genomförandet av det nya regelverket och att det senast vid samma tidpunkt finns en tydlig plan för hur detta arbete ska bedrivas.

1. Inledning

Den 23 juli 2008 träder den nya föreskriften i kraft. Samtidigt upphör nuvarande föreskrifter (FFFS 2004:2) om investeringsfonder (FFFS 2004:2) att gälla. I förhållande till FFFS 2004:2 innehåller den nya föreskriften ett flertal ändring-

¹ Direktiv 2007/16/EG om genomförande av rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förtydligandet av vissa definitioner.

ar vad avser de organisatoriska kraven. Bolag som driver fondverksamhet (fortsättningsvis benämns dessa ”bolag”, om inte annat särskilt anges) måste därför anpassa sin verksamhet till ändringarna i regelverket. Det bör observeras att för de värdepappersbolag som driver fondverksamhet gäller inte den nya föreskriften i värdepappersrörelsen utan endast i fondverksamheten. För värdepappersrörelsen finns istället regler i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse.

Den nya föreskriften erbjuder vidare nya möjligheter vad gäller hur bolagen kan förvalta sina fonder. När bolag startar upp nya fonder kan fonderna under vissa förutsättningar direkt komma i åtnjutande av dessa nya möjligheter. När det gäller befintliga fonder krävs dock i de flesta fall en ändring av fondbestämmelserna för att bolagen ska kunna utnyttja förändringarna i regelverket i sin fondförvaltning.

Denna promemoria syftar till att utgöra ett stöd för bolagen i arbetet med att genomföra det kommande regelverket i verksamheten. Vidare innehåller promemorian en redogörelse för hur ändringarna i fondföreskrifterna påverkar nya och befintliga fonder samt vad bolagen har att iaktta för att komma i åtnjutande av de möjligheter som den nya föreskriften medger. Finansinspektionen vill understryka att promemorian på intet sätt är uttömmande utan endast kortfattat redogör för de större förändringar i regelverket som omedelbart berör bolagens verksamhet. Någon redogörelse för de bakomliggande skälen till ändringarna ges inte i promemorian. För en sådan redogörelse hänvisas till den konsekvensanalys som Finansinspektionen den 14 februari 2008 publicerade på sin hemsida i samband med att den nya föreskriften remitterades till branschen, se http://www.fi.se/Templates/Page_9844.aspx (konsekvensanalysen).

Promemorian är uppdelad på fyra avsnitt. Det första avsnittet avhandlar de ändringar som bolagen måste genomföra i sin organisation och dokumentera i sin verksamhetsplan. Därefter följer ett kortare avsnitt om det nya kapitel som införs med anledning av direktivet om tillåtna tillgångar. Det tredje avsnittet redogör för hur fondbestämmelserna påverkas av ändringarna i den nya föreskriften, särskilt med avseende på de ändrade reglerna om användningen av derivatinstrument. Avslutningsvis redogör Finansinspektionen kortfattat för vad som förväntas av bolagen i tiden efter den 23 juli 2008.

2. Organisatoriska krav m.m.

2.1. Allmänna organisatoriska krav 6 kap. 1-5 §§ FFFS 2008:11

De allmänna organisatoriska krav som den nya föreskriften kommer att ställa på bolagen överensstämmer i stor utsträckning med de krav som gäller enligt nuvarande regler. En skillnad i förhållande till tidigare är att den nya föreskriften nu uttryckligen ställer krav på att bolagen har instruktioner och rutiner för sin redovisning som möjliggör för bolagen, att på begäran från Finansinspektionen, inom rimlig tid lämna korrekt information om bolagets ekonomiska

förhållanden. En annan skillnad är att bolagen måste anta instruktioner som visar hur bolaget säkerställer att verksamheten kan drivas utan avbrott. Finansinspektionen vill också uppmärksamma bolagen på att det åligger bolagen att bevara relevanta uppgifter avseende fondverksamheten och den interna organisationen i minst fem år.

2.2. Regelefterlevnad (compliance) 6 kap. 8-10 §§ FFFS 2008:11

Nuvarande bestämmelser återfinns i 5 kap. 6 § FFFS 2004:2. En betydande ändring i förhållande till gällande regler är att det i den nya föreskriften för all fondverksamhet nu införs ett krav på att ha en funktion för regelefterlevnad (compliance).

Bolagen ska ha instruktioner och rutiner för att identifiera de risker som finns för att bolaget inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder (lagen om investeringsfonder) och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. De andra författningar som avses är framför allt de näringsrättsliga bestämmelser som styr bolagens verksamhet. Centralt i förhållande till tidigare är att funktionen för regelefterlevnad både ska ha en *kontrollerande* och en *rådgivande* roll. Rollen som regelansvarig har tidigare endast varit rådgivande. Vidare finns ett krav på att funktionen för regelefterlevnad ska arbeta oberoende. Regelverket medger att ett bolag kan undgå vissa av de krav som ställs på funktionen för regelefterlevnad om bolaget kan visa att kraven med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet inte är proportionerliga och att dess funktion för regelefterlevnad fortfarande är effektiv. Bevisbördan åvilar bolaget. Den flexibilitet som regelverket innehåller innebär att bolagen i viss utsträckning kan anpassa sin funktion för regelefterlevnad till den egna verksamheten. Reglerna är helt harmoniserade med vad som gäller på värdepappersområdet.

Bolagen uppmanas att säkerställa att det inrättas en funktion för regelefterlevnad som uppfyller kraven i den nya föreskriften. Detta gäller naturligtvis även i de fall ett bolag lägger ut på uppdragstagare att sköta funktionen (om uppdragsavtal, se nedan avsnitt 2.8.).

2.3. Riskhantering 6 kap. 11-12 §§ FFFS 2008:11

Kommande regler är utformade efter förebild från värdepappersområdet. Nu gällande regler återfinns i 1 kap. 14-16 §§ samt 5 kap. 3 och 7 §§ FFFS 2004:2. Den nya föreskriftens regler innebär att bolag alltid ska ha en funktion för riskhantering. Funktionen ska arbeta oberoende. För annan del av verksamheten än fondförvaltningen behöver inte bolaget uppfylla kravet på oberoende, om bolaget kan visa att detta krav inte är proportionerligt med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet och att bolagets funktion för riskhantering i denna del av verksamheten fortfarande fungerar effektivt. Bevisbördan för att nämnda förutsättningar är uppfyllda är lagd på bolaget.

När det gäller de krav som ställs på bolagens riskhantering innebär de nya reglerna i sakligt hänseende inte någon större ändring jämfört med nuvarande bestämmelser. Bolagen måste emellertid se över sina instruktioner och rutiner avseende riskhantering och säkerställa att dessa uppfyller kraven i de nya reglerna. De bolag som idag driver en verksamhet som står i överensstämmelse med nuvarande regler om riskhantering kommer i allt väsentligt redan ha en organisation kring riskhantering som uppfyller kraven i kommande bestämmelser (se vidare nedan avsnitt 2.11. om vad verksamhetsplanen ska innehålla angående riskhantering).

2.4. Funktion för internrevision 6 kap. 13 § FFFS 2008:11

Nuvarande regler återfinns i 5 kap. 8 § FFFS 2004:2. Sakligt sett har de nya reglerna i allt väsentligt samma innebörd som de tidigare. En skillnad är naturligtvis att begreppet ”oberoende granskare” utmönstras ur föreskrifterna. Reglerna är helt harmoniserade med vad som gäller på värdepappersområdet. Även om ändringarna i sakligt hänseende är mycket begränsade fordras att bolagen ser över instruktioner och rutiner på området för att säkerställa att dessa är i överensstämmelse med reglerna i den nya föreskriften.

2.5. Rapportering av händelser av väsentlig betydelse 7 kap. FFFS 2008:11

Gällande bestämmelser om rapportering av händelser av väsentlig betydelse återfinns i 6 kap. FFFS 2004:2. Kommande regler är helt harmoniserade med vad som gäller på värdepappersområdet. I förhållande till nuvarande regler är skillnaderna marginella. Den tidigare exemplifieringen av vad som kan anses vara en händelse av väsentlig betydelse har tagits bort och kommer istället att framgå av vägledningsdokumentet ”*Investeringsfonder – en vägledning*”. Vidare har kraven på när ett bolag ska informera Finansinspektionen om en händelse av väsentlig betydelse omformulerats. Även om ändringarna i dessa delar är ytterst begränsade måste bolagen måste se över sina instruktioner så att dessa är anpassade till kommande regler.

2.6. Klagomålshantering 9 kap. FFFS 2008:11

De nu gällande reglerna om klagomålshantering återfinns i 8 kap. FFFS 2004:2 och är förhållandevis detaljerade. Kommande regler ställer endast krav på att ett bolag ska ha effektiva och öppet redovisade rutiner för att snabbt och på ett rimligt sätt hantera klagomål från kunder. De nya reglerna medger således en större flexibilitet för bolagen att sköta sin hantering av klagomål. Om ett bolag har ett stort inslag av konsumenter i sin kundkrets bör de tidigare riktlinjerna dock kunna ses som en utgångspunkt för hur klagomålshanteringen kan utformas. I de fall ett bolag uppfyller nu gällande krav på klagomålshantering torde det inte krävas några förändringar av instruktioner och rutiner för klagomålshantering med anledning av den nya föreskriften.

2.7. Egna Affärer 10 kap. FFFS 2008:11

I 9 kap. FFFS 2004:2 finns nuvarande bestämmelser om egna affärer. Kommande regler är mer detaljerade såvitt gäller vad som avses med begreppet ”egen affär”. Bolagen åläggs ett tydligare ansvar för att ha system för kontroll avseende egna affärer och rutiner för att kontrollera att reglerna följs. Dessutom omfattas även uppdragstagare i den utsträckning som dessa tillhandahåller fondbolaget tjänster inom ramen för fondverksamheten. Att notera är att endast de relevanta personer som uppfyller kriterierna i 10 kap. 2 § i den nya föreskriften omfattas av de begränsningar som finns för egna affärer.

Det nya regelverket innebär att den s.k. enmånadsregeln tas bort. Likaså undantas från anmälningsskyldighet vissa innehav i fondandelar samt innehav inom ramen för diskretionära förvaltningsuppdrag.

Fondbolagens förening, som i sin tur följer Fondhandlareföreningens regler avseende egna affärer, ställer idag krav som i delar är hårdare än kommande regler. Således kan de bolag som har anslutit sig till nämnda krav i väsentlig utsträckning redan antas följa de kommande bestämmelserna. Det åligger dock varje enskilt bolag att tillse att de instruktioner som bolaget antar står i överensstämmelse med den nya föreskriften.

2.8. Uppdragsavtal (outsourcing) 11 kap. FFFS 2008:11

Nuvarande regler återfinns i 1 kap. 5 § och 2 kap. 1 § FFFS 2004:2. De nya reglerna innehåller mer detaljerade bestämmelser utöver vad som redan följer av lagbestämmelserna i 4 kap. 4-7 §§ lagen om investeringsfonder. Reglerna uppställer ett flertal villkor som bolagen måste tillse är uppfyllda i samband med att fondverksamhet läggs ut till uppdragstagare. Exempelvis tydliggörs uppdragsgivarens ansvar för att uppdragstagaren fullgör sina skyldigheter i enlighet med gällande regelverk.

De bolag som har valt att genom uppdragsavtal lägga ut funktionen för regelefterlevnad (compliance) ska särskilt göras uppmärksamma på att de nya reglerna omfattar en kontrollerande del. Tidigare har denna funktion endast haft en rådgivande roll. Om ett bolag väljer att lägga ut även den kontrollerande delen på samma uppdragstagare krävs en uppdatering av befintligt uppdragsavtal så att avtalet även inkluderar den kontrollerande delen. Finansinspektionen kommer inte att ställa krav på att avtal som uppdateras med den kontrollerande delen ska ges in till Finansinspektionen för granskning. Däremot vill Finansinspektionen betona att det åvilar bolaget att tillse att uppdragstagaren har tillräcklig erfarenhet, kompetens och tid för att hantera en uppgift som ansvarig för bolagets regelefterlevnad.

Vad beträffar övriga befintliga uppdragsavtal måste bolagen tillse att uppdragsavtalen och instruktionerna för hur bolagen hanterar dessa uppfyller kraven i lagen om investeringsfonder och i den nya föreskriften. Det kan i enskilda

fall medföra behov av omförhandling av avtalen. Finansinspektionen bedömer dock att det inte finns behov av att skriva om avtalen så länge bolagen, i förekommande fall i dialog med uppdragstagaren, på annat sätt kan säkerställa att kraven i 11 kap. är uppfyllda och att detta tydligt framgår av exempelvis verksamhetsplanen eller andra interna dokument.

Finner ett bolag att det är nödvändigt att lägga ut en del av verksamheten för att uppfylla den nya föreskriftens krav, exempelvis kravet på att funktionen för regelefterlevnad ska arbeta oberoende, måste bolaget upprätta ett nytt uppdragsavtal som i vederbörlig ordning ska ges in till Finansinspektionen för granskning.

2.9. Intressekonflikter 12 kap. FFFS 2008:11

De nuvarande bestämmelserna återfinns i 1 kap. 12 § FFFS 2004:2. De reglerna har endast fordrat av bolagen att i verksamhetsplanen redogöra för de intressekonflikter som bolaget identifierat i verksamheten. De nya bestämmelserna lägger enligt sin ordalydelse ett större ansvar på bolagen att kartlägga och identifiera potentiella intressekonflikter där risk föreligger att kundernas intressen skadas. Bolagen ska också anta instruktioner för hantering av identifierade intressekonflikter.

I praktiken har Finansinspektionen i sin praxis ställt förhållandevis omfattande krav på att bolagen på ett tydligt sätt kunnat redogöra för samtliga identifierade intressekonflikter och för hur dessa hanteras. De nya reglerna bör därför i realiteten närmast betraktas som en kodifiering av tidigare tillämpad praxis.

Många verksamhetsplaner torde redan innehålla en tillräcklig beskrivning av identifierade intressekonflikter och en redogörelse för hur dessa hanteras. De kommande reglerna kräver dock att bolagen ser över beskrivningarna av identifierade intressekonflikter och antar/uppdaterar instruktioner och rutiner för hantering av dessa intressekonflikter.

2.10. Särskilt om portföljförvaltning avseende finansiella instrument 13 kap. FFFS 2008:11

Förändringarna innebär att nuvarande hänvisningar i 10 kap. 1 § i FFFS 2004:2 utökas med hänvisningar till 12-15 kap. och 17 kap. i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse. Hänvisningarna gäller endast de fondbolag som har tillstånd till diskretionär portföljförvaltning och ett eller flera sidotillstånd. I denna förvaltning och vid utförandet av dessa tjänster ska fondbolagen tillämpa angivna bestämmelser. Reglerna berör således inte fondverksamheten.

De kapitel som avses med de utökade hänvisningarna är följande.

12 kap. Incitament. Kapitlet reglerar bl.a. när ett fondbolag, i samband med tillhandahållandet av en tjänst till en kund, får ta emot ersättningar från eller ge

ersättningar till en tredje part. Detta får ske endast undantagsvis och i särskilt angivna situationer. Regelverket uppställer också tydliga krav på transparens kring ifrågakvarande ersättningar.

13 kap. Kundkategorisering av och avtal med kunder. Kapitlet föreskriver bl.a. att fondbolaget ska kategorisera och underrätta sina kunder om de räknas som icke-professionell kund, professionell kund eller jämbördig motpart. Bolaget ska vidare ingå ett skriftligt avtal med kunden där de viktigaste rättigheterna och skyldigheterna för avtalsparterna framgår.

14 kap. Information till en kund. Kapitlet innehåller detaljerade regler om informationsgivningen till kund. Informationen ska ges till konsumenten på ett lämpligt och proportionerligt sätt.

15 kap. Bedömning av en kund vid investeringstjänster. Reglerna i kapitlet avhandlar vilken bedömning ett fondbolag ska göra av en kund innan bolaget tillhandahåller kunden en investeringstjänst i form av investeringsrådgivning och diskretionär portföljförvaltning. De nya bestämmelserna överensstämmer i stor utsträckning med befintlig reglering men är något mer detaljerade.

17 kap. Rapportering till en kund. Bolagen är skyldiga att tillhandahålla viss information till kund vid diskretionär portföljförvaltning. För kunder som klassificerats som icke-professionella kunder finns rapporteringsskyldigheten närmare angiven. Det finns bland annat krav på att arvoden och avgifter som tagits ut ska anges.

I anledning av dessa regler måste samtliga fondbolag noggrant se över sina rutiner vad avser diskretionär portföljförvaltning och investeringsrådgivning och tillse att den bedrivna verksamheten uppfyller de bestämmelsernas krav.

2.11. Verksamhetsplanens innehåll 2 kap. 4-27 §§ FFFS 2008:11

Nuvarande bestämmelser om innehållet i verksamhetsplanen återfinns i 1 kap. 4-28 §§ FFFS 2004:2. De förändringar vad avser organisatoriska krav m.m. som Finansinspektionen ovan redogjort för påverkar också kraven på verksamhetsplanens innehåll. Verksamhetsplanen ska innehålla samtliga de uppgifter som efterfrågas i 2 kap. 4-27 §§ i den nya föreskriften. Liksom tidigare är det inte tillräckligt att hänvisa till att uppgifterna finns i bilagor till verksamhetsplanen. Verksamhetsplanen är ett centralt tillsynsverktyg och ska hela tiden återspegla den verksamhet som bolaget bedriver. Verksamhetsplanen ska vidare vara upprättad i enlighet med den rubriksättning och i den kronologiska ordning som följer av den nya föreskriften. De områden som har genomgått en förändring är bl.a. följande.

- Ledningsförteckning 2 kap. 7 § FFFS 2008:11. Med ledande befattningshavare avses, förutom ansvariga för funktionerna för regelefterlevnad, riskhantering och internrevision, också personer som ex-

empelvis ansvarig förvaltare, klagomålsansvarig, administrativt ansvarig och centralt funktionsansvarig för frågor rörande penningtvätt.

- Ekonomiska förhållanden 2 kap. 8 § FFFS 2008:11
- Organisation 2 kap. 9 § FFFS 2008:11
- Uppdragsavtal 2 kap. 10 § FFFS 2008:11
- Informationssystem och säkerhetsfrågor 2 kap. 11 § FFFS 2008:11
- Intressekonflikter 2 kap. 12 § FFFS 2008:11
- Regelefterlevnad (compliance) 2 kap. 14 § FFFS 2008:11
- Riskhantering 2 kap. 15 § FFFS 2008:11. Denna paragraf omfattar de nuvarande reglerna i 1 kap. 14-15 §§ FFFS 2004:2. Dessa paragrafer ställer krav på att bolagen har en riskhanteringsplan och att det finns en beskrivning av det riskhanteringssystem för marknadsrisker som bolaget använder sig av. De nya reglerna överensstämmer i sak med gällande bestämmelser. Ett bolag som har en verksamhetsplan som uppfyller nuvarande krav bör därför i hög utsträckning även fortsättningsvis nå upp till de krav på innehållet i verksamhetsplanen som de nya bestämmelserna om riskhantering ställer. Det åligger dock bolagen att tillse att det finns en redogörelse i verksamhetsplanen som uppfyller de krav som ställs i 6 kap. 11-12 §§ i den nya föreskriften.
- Klagomålshantering 2 kap. 20 § FFFS 2008:11
- Egna affärer 2 kap. 21 § FFFS 2008:11
- Åtgärder mot penningtvätt av särskilt allvarlig brottslighet 2 kap. 22 § FFFS 2008:11
- Diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument 2 kap. 23 § FFFS 2008:11

Bolagen uppmanas att noggrant gå igenom sin verksamhetsplan och säkerställa att denna uppfyller de krav som de nya reglerna ställer. Det bör noteras att kravet i 16 kap. 4 § FFFS 2004:2 om att bolagen vid varje årsskifte måste komma in med en uppdaterad verksamhetsplan är borttaget. Däremot gäller enligt den nya föreskriften att bolagen måste lämna uppgifter om ändringar i verksamhetsplanen som är av större betydelse. Sådan rapportering ska ske utan dröjsmål.

3. Tillåtna tillgångar 15 kap. FFFS 2008:11

Kapitlet är helt nytt och genomför direktivet om tillåtna tillgångar. Kapitlet innehåller regler om vilka tillgångar som en investeringsfond får placera fondmedlen i. De nya bestämmelserna utgör endast förtydliganden av vad som redan får anses gälla och medför inte att några nya uppförandemässiga eller operativa skyldigheter åläggs bolagen. Avsikten med de nya reglerna är heller inte att upprätta några uttömmande förteckningar över finansiella instrument och transaktioner, utan snarare att klarlägga grundläggande kriterier till hjälp för att bedöma om en viss kategori av finansiella instrument omfattas av de olika de-

initionerna. Finansinspektionen rekommenderar bolagen att stämma av redan gjorda och tänkta placeringar mot de i 15 kap. uppställda kriterierna.

4. Den nya föreskriften och fondbestämmelserna

4.1. Inledning

Genom Finansinspektionens promemoria, *Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder*, publicerad den 31 augusti 2007, tillät Finansinspektionen investeringsfonder som tidigare antingen saknat möjlighet att använda derivatinstrument eller haft möjlighet att använda derivatinstrument endast i syfte att effektivisera förvaltningen att från och med den 1 september 2007 ansöka om ändring av fondbestämmelserna och lägga till möjligheten att använda derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen. Endast de investeringsfonder som startats upp enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder, dvs. före den 1 april 2004, och som därefter omauktoriseras omfattades av rätten att anpassa fondbestämmelserna på angivet sätt.

Med anledning av nya EU-regler och förändrad lagstiftning har ändringar vidtagits i den nya föreskriften. Dessa ändringar föranleder Finansinspektionen att från och med den 23 juli 2008 tillåta bolagen att, såvitt gäller möjligheten att använda derivatinstrument, ansöka om ändringar i fondbestämmelserna för investeringsfonder som startades efter lagen om investeringsfonder trädde i kraft, dvs. efter den 1 april 2004. Denna ändringsmöjlighet motsvarar, såvitt avser derivatinstrument, den som bolagen medgavs möjlighet till genom promemorian *Anpassade placeringsmöjligheter för vissa investeringsfonder* och får göras under samma förutsättningar. De närmare villkor som gäller för att ändra fondbestämmelserna på angivet sätt beskrivs nedan under rubriken ”*Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder II*”.

Härutöver har ett antal andra ändringar gjorts i den nya föreskriften som också får återverkningar på fondbestämmelserna. Bland annat har Finansinspektionen genom den nya föreskriften implementerat delar av en rekommendation² från EU-kommissionen rörande användningen av derivatinstrument. Detta avsnitt syftar till att kortfattat redogöra för dessa ändringar och hur de påverkar kommande och befintliga fonder. Ändringarna redovisas i avsnitt 4.3.-4.12. nedan.

Det bör redan här betonas att det åligger Finansinspektionen att pröva om en ändring av fondbestämmelserna är skäligen för andelsägarna. För ändringar i fondbestämmelserna som inte omfattas av reglerna kring ”*Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder II*” gäller Finansinspektionens vid var tid gällande praxis.

² Kommissionens rekommendation 2004/383/EG om finansiella derivatinstruments användning med avseende på företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper.

4.2. Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder II

Direktivet om tillåtna tillgångar har tydliggjort att det svenska regelverket begränsar användningen av derivatinstrument på ett sätt som inte står i överensstämmelse med EG-rätten. Det har föranlett Finansinspektionen att anpassa reglerna om derivatinstrument till bestämmelserna i direktivet om tillåtna tillgångar. I fråga om de bakomliggande skälen för denna anpassning hänvisar Finansinspektionen till vad som anförts i konsekvensanalysen, s. 26ff.

Reglerna i den nya föreskriften, vilka återfinns i 16 kap. 2-6 §§, innebär att fonder alltså kan använda derivatinstrument antingen i syfte att effektivisera förvaltningen eller som ett led i placeringsinriktningen. Skillnaden i förhållande till gällande bestämmelser är att användningen av derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen kan ske *antingen* i syfte att minska kostnader och risker i förvaltningen *eller* för att öka avkastningen och ta hävstång i fonden. Liksom tidigare ska det anges i fondbestämmelserna på vilket sätt fonden får använda sig av derivatinstrument.

När en fond använder sig av derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen och det sker för att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden gäller samma regler som för fonder som använder derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen. Detta innebär att skillnaden mellan fonder som använder derivatinstrument å ena sidan som ett led i placeringsinriktningen och å andra sidan för att effektivisera förvaltningen i syfte att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden i framtiden snarast kommer att vara en fråga om fondens karaktär och hur denna beskrivs för andelsägarna.

Användningen av derivatinstrument som sker för att effektivisera förvaltningen i syfte att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden kommer i detta avsnitt fortsättningsvis att, om inte annat anges, likställas med att använda derivatinstrument som ett led i fondens placeringsinriktning.

Vad beträffar frågan om vad som innefattas i begreppen effektivisering av förvaltningen och led i placeringsinriktningen hänvisar Finansinspektionen i valda delar till vad som anförts i promemorian *Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder*, publicerad den 31 augusti 2007. Vidare kommer vägledningsdokumentet om investeringsfonder, som under hösten 2008 publiceras i en ny och reviderad version, att innehålla en utförligare beskrivning angående skillnaden mellan ifrågavarande begrepp.

Finansinspektionen har beslutat att, under de förutsättningar som anges i förevarande avsnitt, tillåta en anpassning av fondbestämmelserna såvitt avser användningen av derivatinstrument.

En komplett ansökan om ändring av fondbestämmelser i enlighet med kraven i denna promemoria (avsnitt 4.2. och 4.13) kan skickas in så att den är Finansinspektionen tillhanda tidigast den 23 juli 2008.

Oavsett vilka tillägg eller ändringar som görs i fondbestämmelserna med anledning av denna promemoria ska reglerna i lagen om investeringsfonder och den nya föreskriften gälla för fonden.

4.2.1. Vilka omfattas?

Samtliga bolag som har tillstånd att bedriva fondverksamhet omfattas av rätten att anpassa fondbestämmelserna.

Det är endast investeringsfonder som startats enligt lagen om investeringsfonder och innan den nya föreskriften träder ikraft, dvs. fonder som startats *efter* den 1 april 2004 men *före* den 23 juli 2008, som omfattas av rätten att anpassa fondbestämmelser i enlighet med vad som sägs i denna promemoria.

Bolag som har fonder startade före den 1 april 2004 har möjlighet att ansöka om ändring i fondbestämmelserna i enlighet med Finansinspektionens promemoria ”*Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder*” daterad den 31 augusti 2007. Nämda promemoria får anses innefatta möjligheten att gå från att använda derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen i syfte att minska kostnader och risker i förvaltningen till att göra det även för att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden.

Bolag som startar fonder efter den 23 juli 2008 kommer inte ha möjlighet att ändra sitt användning av derivatinstrument på det sätt som medges i denna promemoria. För ändringar som bolagen vill göra i dessa fonder gäller Finansinspektionens vid var tid gällande praxis.

4.2.2. Tillåtna ändringar

Investeringsfonder som tidigare inte har haft möjlighet att använda derivatinstrument överhuvudtaget kan från och med den 23 juli 2008 ansöka om ändring av fondbestämmelserna och lägga till möjligheten att använda derivatinstrument i syfte att effektivisera eller att använda derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen.

Investeringsfonder som har haft möjlighet enligt fondbestämmelserna att använda derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen kan från och med 23 juli 2008 ansöka om ändring av fondbestämmelserna och lägga till möjligheten, att i effektiviseringssyfte, även använda derivatinstrument för att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden.

Investeringsfonder som har haft möjlighet enligt fondbestämmelserna att använda derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen kan från och med 23 juli 2008 ansöka om ändring av fondbestämmelserna och lägga till möjligheten att använda derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen.

Ändringar kan endast tillåtas som anpassning till den nya föreskriftens utökade möjligheter, inga undantag från vare sig lag eller föreskrift avses. Fondens karaktär får genom anpassningarna inte ändras men fondens placeringsinriktning får kompletteras. De bolag som vill börja använda derivatinstrument antingen för att effektivisera förvaltningen i syfte att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden eller som ett led i placeringsinriktningen ska i ansökan förklara varför man anser att fonden inte ändrar karaktär i och med ändringarna (se nedan avsnitt 4.13.4).

Det bör observeras att de ändringar som Finansinspektionen tillåter i enlighet med avsnitt 4.2. inte omfattar exempelvis möjligheterna att använda de nya täckningsreglerna (se avsnitt 4.3.) eller de förändrade bestämmelserna om valutaexponering (se avsnitt 4.4.). Vad avser ändringar i fondbestämmelserna i dessa övriga avseenden tillämpar Finansinspektionens vid var tid gällande praxis.

4.2.3. Information

När en investeringsfond använder derivatinstrument, antingen som ett led i placeringsinriktningen eller för att effektivisera förvaltningen i syfte att öka avkastningen och skapa hävstång, ökar möjligheterna att ta risk i fonden. Derivatinstrument kan även användas till att minska risken i fonden. Finansinspektionen är angelägen om att ingen fondandelsägare ska få ändrad riskexponering i sitt fondsparande utan att känna till det. Därför ställer Finansinspektionen höga krav på information vid de här angivna ändringarna i fondbestämmelserna.

Bolagen ska informera fondandelsägarna i olika media:

- a) Individuella brev ska tillställas samtliga de andelsägare som berörs.
- b) Fördjupad information ska ges på bolagens hemsidor. Om kundtidningar och dylikt informationsmaterial finns ska information ges även i dessa media.
- c) Bolagen ska säkerställa att även indirekta andelsägare, dvs. andelsägare vars fondandelar är förvaltarregistrerade, erhåller informationen.

Det individuella brevet till andelsägarna ska vara tydligt och informativt och bl.a. innehålla följande:

- Information om riskändringen vid användandet av derivatinstrument. Informationen ska enkelt kvantifiera risken, vilket lämpligen kan illustreras i form av två eller tre stapeldiagram som visar risknivå före ändring, maximal risknivå efter ändring och vilken risk man avser att ta i fonden.
- Kort förklaring om vad derivatinstrument är.
- Information om att fondandelarna kan säljas under den månad som ska gå från det att andelsägaren får det individuella informationsbrevet tills dess att

ändringarna i fondbestämmelserna börjar gälla *utan* att andelsägaren behöver erlagga eventuell utträdesavgift.

FI ska tillsammans med ansökan få del av det individuella brevet.

Praktiskt om det individuella brevet:

- Andelsägarna ska informeras i god tid (minst en månad) innan ändringen träder i kraft.
- Informationen kan ges samtidigt med hel- eller halvårsrapport. Den ska dock finnas i ett eget dokument. Om rapporten har ett ”brev från VD” eller dylikt ska detta innehålla en hänvisning till det fristående dokumentet om ändringen av fondbestämmelserna. Bolagen ansvarar för att även andelsägare som inte begärt hel- eller halvårsrapporter tillställs det individuella brevet.
- Det individuella brevet kan skickas elektroniskt till andelsägarna. Det är bolaget som ansvarar för att andelsägarna verkligen får del av brevet. Finansinspektionen ska informeras om på vilket sätt bolaget säkerställer att andelsägarna får del av informationen.
- Brevet ska innehålla en hänvisning om att det finns ytterligare information på bolagets hemsida och ange att den ytterligare informationen på hemsidan enkelt går att få hemskickad genom att fondandelsägaren kontaktar bolaget.

4.2.4. Checklista

För att effektivisera förfarandet med anpassning av fondbestämmelserna ska ansökan kompletteras med en ifylld checklista, bilaga 1. I checklistan intygar bolaget att det har erforderlig kompetens att hantera de ökade möjligheterna till användning av derivatinstrument, att bemanningen totalt i bolaget är tillräcklig för att hantera ökad risk samt att bolaget har det systemstöd som krävs. Checklistan ska undertecknas av VD i det sökande bolaget.

4.2.5. Ansökans innehåll

För uppgift om vad ansökan till Finansinspektionen måste innehålla hänvisas till avsnitt 4.13. nedan.

4.3. Täckningsregler och negativ exponering vid handel med derivatinstrument 16 kap. 8 § FFFS 2008:11

De nya reglerna innebär att en investeringsfond ges *tilläggsmöjligheten* att under vissa förutsättningar täcka sina derivatpositioner med annat än underliggande eller likvärdiga tillgångar. Täckning kan bl.a. ske med medel placerade på konto hos kreditinstitut eller med statsskuldväxlar. När täckning sker enligt de nya reglerna medför det att fonden kan få negativ exponering i enskild valuta, enskild aktie, enskild aktiemarknad, enskild räntemarknad eller enskilt fi-

nansiellt index. I förhållande till gällande regelverk utgör det en betydande förändring. Att en fond använder sig av de nya täckningsmöjligheterna och att detta kan leda till negativ exponering ska därför särskilt anges i fondbestämmelserna.

Kravet på att möjligheten att ta negativ exponering ska anges uttryckligen i fondbestämmelserna innebär att befintliga investeringsfonder inte med automatik kan använda sig av de nya täckningsmöjligheterna. För dessa fonder krävs således att bolagen inkommer med en ändring av fondbestämmelserna. Huruvida en fond får ändra sina fondbestämmelser till att omfatta även de nya täckningsreglerna blir som vanligt föremål för en skälighetsbedömning från Finansinspektionens sida. Typiskt sett får det anses vara en mycket stor förändring att i exempelvis en lång aktiefond införa en sådan möjlighet att gå kort genom derivatinstrument som de nya täckningsmöjligheterna erbjuder. Det krävs att bolagen kan visa att de har en tillfredsställande kompetensnivå i organisationen och adekvata riskhanteringssystem för att de ska få möjlighet att använda de nya täckningsmöjligheterna.

Det bör påpekas att möjligheterna att utnyttja de nya täckningsreglerna prövas fristående från de ändringar som Finansinspektionen nu tillåter som en del av ”*Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder II*” (se ovan avsnitt 4.2.). Det innebär exempelvis att en fond som går från att använda derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen till att använda derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen inte med automatik kan börja utnyttja de nya täckningsmöjligheterna. För att få tillgång till de nya täckningsmöjligheterna krävs, som tidigare nämnts, att Finansinspektionen godkänner en ändring av fondbestämmelserna i denna del.

4.4. Valutaexponering 16 kap. 6 § fjärde stycket FFFS 2008:11

När det gäller användningen av valutaderivat innebär den nya föreskriften ett antal nyheter.

Enligt nu gällande regler måste en investeringsfond som använder derivatinstrument som ett led i placeringsriktningen inkludera all valutaexponering vid beräkning av fondens bruttoexponering, även om sådan exponering uteslutande innebär valutasäkring. Med ”valutasäkring” avses här att valutasäkra de tillgångar i fonden som är denominerade i annan valuta än den valuta som fondens tillgångar handlas i. De nya reglerna innebär att även fonder med derivatinstrument som led i placeringsinriktningen ska kunna använda valutaderivat för att valutasäkra tillgångarna utan att behöva räkna in valutaexponeringen i bruttoexponeringen hänförlig till derivatinstrument. Det finns dock två förutsättningar som båda måste vara uppfyllda för att fonden ska få komma i åtnjutande av det utökade placeringsutrymmet. För det första krävs att fondens tillgångar i sin helhet, eller i delar (se nedan om partiell valutasäkring), valutasäkras och att detta sker vid varje given tidpunkt. I annat fall är tagna valutapositioner att betrakta som spekulation och valutaexponeringen ska i sådant fall inkluderas vid beräkningen av bruttoexponeringen hänförlig till derivatinstru-

ment. Den andra förutsättningen är att en fond som använder valutaderivat för att valutasäkra fondens innehav måste ange det i fondbestämmelserna liksom villkoren för valutasäkringen.

Med att valutasäkra delar av fondens tillgångar, sk. partiell valutasäkring, avses exempelvis att en global aktiefond som har tillgångar i olika valutor valutasäkrar fondens innehav mot euro men inte mot de andra valutor som fondens tillgångar är denominerade i. I fråga om partiell valutasäkring är det särskilt viktigt att villkoren för valutasäkringen framgår av fondbestämmelserna.

Liksom tidigare gäller enligt de nya reglerna att en fond som idag använder derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen, i syfte att minska kostnader och risker i förvaltningen, endast kan utnyttja valutaderivat för att valutasäkra fondens tillgångar. Valutasäkringen kan avse hela fonden eller delar av denna. Såväl nuvarande som kommande bestämmelser stadgar att valutaexponeringen inte ska räknas med i exponeringen. Till skillnad från de nu gällande bestämmelserna kräver emellertid de nya reglerna att fonder som använder derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen, i syfte att minska kostnader och risker i förvaltningen, alltid anger i fondbestämmelserna om de valutasäkrar fondens innehav och under vilka villkor det får ske.

Det bör påpekas att kravet på angivande i fondbestämmelserna inte berör de fonder som har derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen och som använder sig av valutaderivat för annat än valutasäkring. Den exponering som uppkommer vid användningen av valutaderivaten ska i dessa situationer medräknas vid beräkningen av bruttoexponeringen.

För befintliga fonder gäller följande i anledning av de regeländringar som Finansinspektionen ovan redogjort för. De fonder som idag valutasäkrar sina tillgångar behöver inte komma in med en ändring av fondbestämmelserna utan får fortsätta att valutasäkra sina innehav. De fonder som har derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen och som valutasäkrar fondens tillgångar får med början den 23 juli 2008 räkna bort valutaexponeringen vid beräkningen av bruttoexponeringen hänförlig till derivatinstrument. Däremot måste en fond som valutasäkrar sina innehav göra erforderligt tillägg i fondbestämmelserna om fonden i annat sammanhang ansöker om ändring av fondbestämmelserna. Det är viktigt att bolagen då kan visa att fonden tidigare har valutasäkrat fondens tillgångar.

De fonder som idag inte valutasäkrar fondens tillgångar kommer inte kunna börja göra det med anledning av de nya reglerna. Som alltid är det dock möjligt för ett bolag att begära ändring av fondbestämmelserna. Sådana ändringar blir dock föremål för sedvanlig skälighetsprövning från Finansinspektionens sida.

4.5. Motpartsrisiker vid handel med OTC-derivat 16 kap. 9 § FFFS 2008:11

I fråga om motpartsrisiker vid handel med OTC-derivat innebär de nya bestämmelserna för det första att säkerheter under vissa förutsättningar kan användas för att minska en fonds motpartsrisk mot enskild emittent. För det andra ges fonder en möjlighet att på vissa villkor nettoberäkna sina OTC-derivatpositioner gentemot samma motpart.

De bolag som väljer att utnyttja de nya möjligheterna måste säkerställa att de har tillräcklig kompetens och erforderlig riskhantering för att utnyttja möjligheterna. Finansinspektionen kräver inte att det sker någon ändring av fondbestämmelserna för att befintliga fonder ska få använda sig av de nya möjligheterna.

4.6. Användning av tekniker och instrument för att skapa hävstång 16 kap. 10 § FFFS 2008:11

Direktivet om tillåtna tillgångar och bestämmelserna i 15 kap. 13 § i den nya föreskriften gör det klart att även andra tekniker och instrument än derivatinstrument kan användas för att effektivisera förvaltningen. Det utgör i sig ingen förändring i förhållande till vad som tidigare har gällt men en uttrycklig reglering härom tas nu in i den nya föreskriften. Regleringen innebär bl.a. att det ska framgå av fondbestämmelserna om en fond använder sig av dessa tekniker och instrument för att skapa hävstång i fonden. Sedan tidigare har Finansinspektionen uppställt ett särskilt krav på angivande i fondbestämmelserna om fonden använder sig av tekniker som innebär blankning. Det torde därför inte finnas några fonder som använder sig av blankning utan att det framgår av fondbestämmelserna.

En befintlig fond som använder sig av tekniker och instrument för att effektivisera förvaltningen och därigenom skapar hävstång, exempelvis genom användning av repor, behöver inte särskilt inkomma med en ansökan om ändring av fondbestämmelser. När bolaget ansöker om ändring av fondbestämmelserna i annat sammanhang ska emellertid ett tillägg göras avseende detta.

Observera att det inte krävs något angivande i fondbestämmelserna om användandet av dessa tekniker och instrument endast innebär att fonden ökar avkastningen men inte skapar hävstång. Ett sådant exempel skulle kunna vara att fonden vid utlåning av värdepapper mottar en premie men inte återinvesterar erhållen säkerhet.

För fonder som startas upp efter den 23 juli 2008 ska det framgå av fondbestämmelserna om fonden kan utnyttja sig av dessa tekniker och instrument för att skapa hävstång i fonden.

4.7. Värdering av OTC-derivat 14 kap. 9 § första stycket FFFS 2008:11

De nya reglerna kräver att en fond som får använda sig av OTC-derivat i sina fondbestämmelser anger hur OTC-derivatet ska värderas och vilka värderingsprinciper som bolaget tillämpar. Det utgör ingen skillnad i förhållande till de krav som Finansinspektionen redan ställer i sin praxis men en uttrycklig bestämmelse tas nu in i den nya föreskriften (jfr. också 4 kap. 8 § 4 lagen om investeringsfonder). De allra flesta fonder har redan en skrivning om hur OTC-derivat värderas. Om en fond saknar sådan skrivning behöver en befintlig fond inte inkomma med en särskild begäran om ändring av fondbestämmelserna. Om en ändring av fondbestämmelserna görs i annat sammanhang måste dock ett tillägg i fondbestämmelserna ske i denna del.

4.8. Indikativt NAV 14 kap. § 9 andra stycket FFFS 2008:11

Enligt de nya reglerna krävs ett indikativt NAV om värdet av en specialfonds tillgångar inte beräknas och publiceras minst en gång varje månad. Det innebär i praktiken att endast de specialfonder som har kvartalsvis försäljning och inlösen kommer att behöva beräkna och publicera ett indikativt NAV. De befintliga specialfonder som idag har inskrivet i sina fondbestämmelser att de beräknar och publicerar ett indikativt NAV men som enligt de nya bestämmelserna inte behöver göra detta ska naturligtvis även i fortsättningen följa sina fondbestämmelser. Om ett bolag vill upphöra med att beräkna och publicera ett indikativt NAV måste bolaget inkomma med en begäran om ändring av fondbestämmelserna.

4.9. Hänvisning till informationsbroschyren vad avser avgifter i underliggande fonder 14 kap. 12 § fjärde stycket FFFS 2008:11

De nya reglerna kräver att fondbestämmelserna innehåller en hänvisning till informationsbroschyren beträffande den högsta fasta respektive prestationsbaserade avgiften som får tas ut för förvaltningen av de investeringsfonder eller fondföretag i vars fondandelar fondmedlen placeras. Kravet gäller endast sk. fondandelsfonder, dvs. sådana fonder som placerar en betydande del (mer än tio procent) av fondmedlen i andra investeringsfonder eller fondföretag. Bestämmelsen utgör en kodifiering av tidigare under lång tid tillämpad praxis och har sin bakgrund i 5 kap. 18 § lagen om investeringsfonder. Den alldeles övervägande delen av berörda fonder har således redan en hänvisning till informationsbroschyren i denna del. De fonder som saknar hänvisningen behöver inte inkomma med en särskild begäran om ändring av fondbestämmelserna i anledning av den nya bestämmelsen. Liksom tidigare gäller dock att hänvisningen måste tas in i fondbestämmelserna om fonden i något annat avseende ändrar sina fondbestämmelser.

4.10. Uppgift om försäljnings- och inlösenavgift 14 kap. 12 § första stycket FFFS 2008:11

Enligt de nya reglerna ska det framgå av fondbestämmelserna huruvida eventuella försäljnings- och inlösenavgifter tillfaller fonden eller fondbolaget. Det är krav som Finansinspektionen sedan länge ställt i sin praxis. Om denna uppgift saknas i en befintlig fond ska den läggas till när fonden i annat sammanhang ändrar fondbestämmelserna. Däremot krävs inte någon särskild ansökan om ändring av fondbestämmelserna i anledning den nya föreskriften.

4.11. Ny terminologi i FFFS 2008:11

Med anledning av begreppsändringar i lagen om investeringsfonder har även terminologin i den nya föreskriften genomgått vissa modifieringar. En förändring är att ”fondpapper” byts ut mot ”överlåtbara värdepapper”. En annan förändring är att begrepp som ”börs” och ”auktoriserad marknadsplats” har utmönstrats ur såväl lagstiftningen som den nya föreskriften. Istället används begrepp som ”upptagen till handel på reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES” och ”föremål för regelbunden handel vid någon annan marknad som är reglerad och öppen för allmänheten” (se 5 kap. 3 § lagen om investeringsfonder). Vidare har begreppen ”noterat” och ”onoterat” också tagits bort ur lagstiftningen och den nya föreskriften. I den nya föreskriften motsvaras ”onoterade fondpapper och penningmarknadsinstrument” av skrivningen ”sådana överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument som avses i 5 kap. 5 § lagen om investeringsfonder”.

Ytterligare en terminologisk fråga som bolagen bör uppmärksamma är den under avsnitt 3.2. diskuterade ändringen av begreppet ”effektivisering av förvaltningen”. En fond som i dagsläget använder derivatinstrument för att effektivisera förvaltningen får endast göra det för att minska kostnader och risker i förvaltningen, inte för att skapa hävstång i fonden. Genom de nya reglerna är det dock möjligt att effektivisera förvaltningen också för att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden. Den nya föreskriften kräver att en fond, som använder derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen, anger i fondbestämmelserna om det sker i syfte att minska risker och kostnader i förvaltningen eller i syfte att öka avkastningen och skapa hävstång i fonden. Detta innebär att en befintlig fond som idag använder derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen måste precisera användningsområdet när bolaget i annat sammanhang begär ändring av fondbestämmelserna.

Ovan nämnda terminologiska ändringar påverkar, i vart fall i något avseende, den alldeles övervägande delen av befintliga fonder. I den utsträckning som bolagen inte tidigare har anpassat sina fondbestämmelser till den nya terminologin måste det ske när fonderna i något annat sammanhang inkommer med en begäran om ändring av fondbestämmelserna.

4.12. Ny kapitel – och paragrafindelning i FFFS 2008:11

Den omarbetning som skett av den nya föreskriften har medfört förändrad kapitel- och paragrafindelning. För innehållet i fondbestämmelserna innebär det att nuvarande kap. 12 istället blir kap. 16. Därtill ändras paragrafindelningen i derivatkapitlet liksom själva beteckningen på föreskriften. Dessa förändringar medför problem för befintliga specialfonder. Många av dessa har undantag från reglerna i nuvarande kap. 12 FFFS 2004:2. De förekommande undantagen och deras motsvarighet i kap. 16 FFFS 2008:11 är:

- Undantag från 12 kap. 5 § första stycket FFFS 2004:2 som avser gränser för bruttoexponeringen hänförlig till derivatinstrument. Detta undantag motsvaras i den nya föreskriften av 16 kap. 6 § första stycket FFFS 2008:11.

- Undantag från 12 kap. 7 § FFFS 2004:2 vilket avser täckningsregler vid handel med derivatinstrument och förbud mot negativ exponering. Ett undantag från hela 12 kap. 7 § FFFS 2004:2 motsvaras i den nya föreskriften av undantag från hela 16 kap. 8 § FFFS 2008:11. Ett undantag från 12 kap. 7 § första stycket FFFS 2004:2 motsvaras av 16 kap. 8 § första stycket FFFS 2008:11 och ett undantag från 12 kap. 7 § andra stycket FFFS 2004:2 motsvaras av 16 kap. 8 § tredje stycket FFFS 2008:11. Har en fond undantag från 12 kap. 7 § tredje stycket FFFS 2004:2 motsvaras det i den nya föreskriften av undantag från 16 kap. 8 § femte stycket sista meningen FFFS 2008:11.

- Undantag från 12 kap. 9 § FFFS 2004:2 vilket uppställer gränser för en fonds möjlighet att låna ut värdepapper. I den nya föreskriften motsvaras detta undantag av 16 kap. 10 § fjärde stycket FFFS 2008:11.

Utöver nämnda undantag finns i en del specialfonder hänvisningar till 12 kap. 10 § andra stycket FFFS 2004:2. Denna hänvisning motsvaras i den nya föreskriften av 16 kap. 11 § andra stycket FFFS 2008:11.

Finansinspektionen kräver inte att bolagen omedelbart kommer in och ändrar dessa numera felaktiga hänvisningar utan tillåter att ändringarna anstår till dess fondbestämmelserna i annat sammanhang ändras.

Om ett bolag väljer att inte omgående ändra de felaktiga hänvisningarna i fondbestämmelserna gäller emellertid följande. Bolagen ska tillse att det vid varje tillfälle som fondbestämmelserna presenteras för presumtiva och befintliga andelsägare finns en klar och tydlig upplysning till andelsägarna. Av upplysningen ska framgå att det undantag som t.ex. finns från 12 kap. 5 § första stycket FFFS 2004:2 numera motsvaras av undantag från 16 kap. 6 § första stycket FFFS 2008:11. Detta gäller exempelvis när fondbestämmelserna presenteras på bolagets egen eller på en extern distributörs hemsida. Detsamma gäller när fondbestämmelserna presenteras som bilaga till informationsbroschyren och oavsett om det är bolaget eller en distributör som tillhandahåller informationsbroschyren. En andelsägare måste alltid kunna förvissa sig om vad

som utgör avtalsinnehåll genom en närmare granskning av de föreskriftsregler till vilka fondbestämmelserna hänvisar.

4.13. Ansökan om ändring av fondbestämmelser

4.13.1. Hur lång tid tar det att handlägga en ansökan?

Ansökningar kan börja skickas in till Finansinspektionen från och med den 23 juli 2008. Finansinspektionen har ett serviceåtagande, vilket framgår av www.fi.se, att handlägga ändringar i fondbestämmelser inom 60 dagar. Detta förutsätter att ansökan är korrekt och att ansökningsavgiften är registrerad. Om inte ansökan är komplett eller ansökningsavgiften är inbetald kan handläggningstiden förlängas.

För fonder som omfattas av ”*Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder II*” innebär det att om Finansinspektionens handläggning tar 60 dagar kan Finansinspektionen fatta beslut den 23 september 2008, kundbrev kan därefter skickas ut och efter en månad från utskicket kan de nya placeringsreglerna börja tillämpas.

4.13.2. Vad kostar en ansökan?

Den vid var tidpunkt aktuella ansökningsavgiften, vilken under sommaren 2008 uppgår till 5 000 kronor per fond, ska betalas in till Finansinspektionen i samband med ansökan på **plusgiro 95 40 17-0** eller på **bankgiro 5050-6922**. Det ska anges på betalningsavin vad betalningen avser.

4.13.3. Hur ska ansökan utformas?

Ansökan ska utformas som en ansökan om ändring i fondbestämmelserna för befintliga fonder i enlighet med lagen om investeringsfonder.

När ett bolag vill ändra fondbestämmelserna för en redan befintlig fond, måste Finansinspektionen först godkänna ändringen enligt 4 kap. 9 § lagen om investeringsfonder.

Det ska dessutom finnas en aktuell informationsbroschyr och ett aktuellt faktablad för varje investeringsfond (värdepappersfond och specialfond). Ansökan ska även innehålla ytterligare dokument, se nedan.

4.13.4. Vad ska ansökan ska innehålla?

- En motivering till varför bolaget vidtar ändringen.
- Fondbestämmelser, en ren version och en version med markerade ändringar.
- Uppgift om vid vilket styrelsemöte fondbestämmelserna fastställdes, till exempel ett styrelseprotokoll.

- Ett aktuellt faktablad och en aktuell informationsbroschyr för varje fond.

För fonder som omfattas av *Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder II* (se ovan avsnitt 4.2) gäller utöver ovanstående även följande ska finnas med i ansökan.

- Utkast på individuellt brev att skicka till andelsägarna.
- Tidplan för när det individuella brevet ska skickas och när ändringen ska träda i kraft, och om brevet skickas elektroniskt hur bolaget säkerställer att breven når fram.
- Utkast på den information som kommer att ges på bolagets hemsida och, om sådana finns, nyhetsbrev och egna tidningsutskick till andelsägare samt tidsplan för när informationen kommer att publiceras.
- Det ska framgå av ansökan på vilket sätt bolaget anser att ändringen inte ändrar fondens karaktär.
- Ifylld och av VD undertecknad checklista.

5. Tiden efter den 23 juli 2008

Finansinspektionen kräver att alla bolag **senast den 23 juli 2008** ska ha kommit igång med införandet av det nya regelverket och att det senast vid samma tidpunkt finns en tydlig plan för hur detta arbete ska bedrivas. Under hösten 2008 kommer Finansinspektionen i sin löpande tillsyn särskilt uppmärksamma hur genomförandearbetet fortgår.

Allra senast vid årsskiftet 2008/09 ska samtliga berörda bolag ha en verksamhet som i sin helhet uppfyller de krav som ställs i den nya föreskriften.

De bolag som erhåller tillstånd att driva fondverksamhet efter den 23 juli 2008 måste dock redan från start uppfylla de krav som den nya föreskriften ställer.

När det gäller att utnyttja de möjligheter att använda derivatinstrument som de nya reglerna skapar kan bolagen skicka in ansökningar om nya fonder eller ändrade fondbestämmelser från och med den 23 juli 2008.

Den nya föreskriften innehåller också ett antal smärre ändringar i bilagorna som rör kvartalsrapportering avseende fondbolag och investeringsfonder. Vilka ändringar det är fråga om framgår av den behovs- och konsekvensanalys som Finansinspektionen publicerade den 19 mars 2008 i samband med att ändringarna i bilagorna remitterades. Behovs- och konsekvensanalysen återfinns på Finansinspektionens hemsida, http://www.fi.se/Templates/Page_9966.aspx.

Det första rapporteringstillfället enligt de ändrade bilagorna blir per den 30 september 2008, d.v.s. rapporteringsperiod 200809. Även om den nya föreskriften inte träder i kraft förrän den 23 juli 2008, ska kvartalsrapporterna för hela tredje kvartalet 2008 rapporteras enligt den nya föreskriften.

De bolag som använder transaktionsfiler i sin rapportering (bilaga 11 och 13) bör kontakta Finansinspektionen för detaljinformation – kontaktperson är Roland Stålberg, telefon 08-787 81 66, roland.stalberg@fi.se.

Vägledningsdokumentet *Investeringsfonder – en vägledning* kommer att publiceras i en omarbetad och reviderad form under hösten 2008. Avsikten är att vägledningsdokumentet bl.a. ska innehålla ett förklarande avsnitt om användningen av derivatinstrument och hur Finansinspektionen tolkar reglerna i den nya föreskriften.

Vid frågor i anledning av denna promemoria går det bra att ringa eller mejla:

Tf. Enhetschef Fredrik Westin, telefon 08-787 82 85, fredrik.westin@fi.se

Jurist Nataschja Nordström, telefon 08-787 80 72, nataschja.nordstrom@fi.se

FINANSINSPEKTIONEN

Med vänliga hälsningar

Fredrik Westin
Tf. enhetschef

Kopia för kännedom:
Fondbolagens förening
Samtliga bolag som driver fondverksamhet